

ORIJEKACIJE

VIŠE EVANĐEOSKOG SVJETLA

Egidije Viganò*

Putujući po raznim kontinentima shvatio sam da postoje različite kulturne sile privlačivosti po kojima postaje suvremeno povijesno zalaganje našeg apostolata. Ističu se osobito dvije: razvoj „oslobađanja” po kojem prihvaćamo potlačene i borbu za veću društvenu pravdu, i razvoj sekularizacije zauzete za antropologiju i za izrazito laičko oblikovanje. Ta dva kulturna pola nisu izmjenična, nego svuda nastupaju složno, iako s različitim prizvucima. U Trećem svijetu prevladava prvi pol, tj. zauzimanje za siromašne, dok je u ekonomski razvijenijim zemljama prisutniji drugi pol, tj. kulturno-pedagoško-društveno podizanje čovjeka, koje u većini ostaje na horizontali.

U raznim situacijama, s obzirom na sadašnje obveze evangelizatora, postavlja se pitanje: komu prvenstveno posvetiti svoj rad i koji je izbor društveno najkorisniji? Na žalost, situacija nije uvijek dovoljno jasna da bi se moglo odgovoriti na to pitanje. Poznata nam je opasnost prolaznog politiziranja i neke mode horizontalnog sekularizma. Najviše pak zabrinjava opasnost da se okrnji izvornost evangelizacije i kateheze pa da se na kraju i sama Kristova ličnost preudesi u korist neke revolucije ili humanizma.

Ako želimo pravilno odgovoriti na razna uznemirujuća pitanja koja nam nameće konkretna situacija, moramo prije svega dati prednost izboru za Isusa Krista, koji je naša prva milost, početna karizma, genijalno zrenje naše ljubavi i svakog našeg pothvata.

BITI JASNI NAVIJESTITELJI EVANĐELJA

Velike promjene koje su nas zadesile nisu potresle samo pastirsku metodologiju nego su načele i njene sadržaje pa i zamračile naš apostolat, njegovu suvremenost, uspješnost i identitet. Neki su zahvaćeni sumnjama; ne shvaćajući povijesni smisao svog poziva svode apostolat na običnu duhovnost, precjenjuju razne ideologije, a u današnjem zanimanju za čovjeka vide neko nadvladavanje Božje objave.

U tom razdoblju tako opasnom zbog nesigurnosti, nestalnosti i smetenosti, što može dovesti do napuštanja velikih ideala zvanja, treba reagirati ponovnim osvajanjem jasnoće i zalaganja evanđeoskih navjesticatelja. Nužno je

* Vrhovni poglavar don Boskovich salezijanaca. Ovaj je članak sažetak njegovih glavnih misli upućenih članovima Družbe u posebnoj okružnici o obnovi pastorala.

upoznati izvorno poslanstvo Crkve, kako ne bismo podlegli napasti da njezinu misiju svedemo na neki vremeniti plan, njezine zadatke na antropološki nacrt, njezino spasenje na materijalnu dobrobit, njezinu aktivnost na političke i društvene zahvate. Crkva je od Gospodina pozvana da u ovom XX. stoljeću, koje se primiče kraju, obnovi svoje pouzdanje u katehizaciji kao prvenstveni zadatak svoga poslanja.

Navješćivanje Krista mladima smisao je našeg postojanja. Evangelizirati i katehizirati cilj je naših pothvata i meta naših težnji. Nije to za nas sporedna služba, već sveobuhvatni zadatak kojemu moramo posvetiti sve svoje snage, vrijeme, život. Evanđeoska je poruka jedinstvena, nezamjenljiva, neophodna; ona je izvor spasa za čovječanstvo. Riječ je Božja objaviteljska i zahtjevna. Ona nije plod ljudskog dozrijevanja, nego je Božji dar, poziv, pitanje. Evanđelje je više pitanje nego odgovor. Odgojitelj mora biti svjestan naravi Božje Riječi. Njegov pedagoški rad mora biti u skladu s njegovim pastoralnim zadatkom proroka Evanđelja. Stalno prožimanje dvaju aspekata odgojitelja i proroka traži od njega razmatranje i čestitost.

Budući da je pedagogija preventivnog sistema prožeta pastoralnim težnjama, mora odgojitelj-kateheta neprestano njegovati izvornost svoje evangelizacije. Njegova sposobnost ocjenjivanja razine slušača neka nadahnjuje Kristov lik koji zove i ispituje, tj. mora činiti sintezu dvaju dopunskih nivoa preventivnog sistema:

– pastoralni prodor u srca, što označava njegovu proročku duhovnost, i

– pedagoški način koji određuje njegov odgojni kriterij u izboru djelotvornih zahvata.

Smatram uputnim naglasiti da duhovnost proroka traži vjernost u naviještanju Božje riječi. Prorok ne može biti svojevoljan u izborima: mladima, željnim da upoznaju Božje tajne, ne smije uskratiti spoznaju, niti privlačiti pažnju i pristanak razuma i srca mladih na sebe, na svoja osobna mišljenja, tvrdeći da je to Kristov nauk.

Evangelizator ne traži sljedbenike za sebe, za svoju ideologiju, nego kao glasonoša Crkve nastoji oblikovati istinske učenike Kristove. „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite dakle i učinite mojim učenicima sve ljude

svijeta” (Mt 28,18–19). Prorok se oslanja na sigurnosti koje s uvjerenjem predaje drugima; nije pozvan da priopći drugima svoje nesigurnosti i sumnje, nego čvrste sigurnosti usidrene na Božjoj riječi. Na žalost moramo priznati, kaže Papa, da tu i tamo ima zloupotreba u vršenju službe evangelizatora i katehete: sužavanje istine o Kristovoj tajni, nedostatak cjelovitosti u sadržajima kateheze, ideološke uvjetovanosti, osjećaj nesigurnosti, neuravnoteženosti u ekumenskim susretima, razni nedostaci u udžbenicima.

Služba evanđeoskog proroka proizlazi neposredno od Krista Učitelja preko apostola i neprekinute tradicije Crkve. U prelaznim epohama ta je služba nadasve važna, ali ujedno i riskantna: potrebna je temeljita obnova i izvorna vjernost. Kao što je to učinila u prošlosti, Crkva mora i danas pružiti dokaz mudrosti, srčanosti i evanđeoske vjernosti u traženju novih puteva i perspektiva.

Životvorna i sjedinjujuća sinteza proroka i odgojitelja uvelike je zahtjevna i naporna za svakog evangelizatora koji hoće realizirati preventivni sistem, tj. da odgaja evangelizirajući i evangelizira odgajajući.

SEDAMDESETE GODINE I NAVIJEŠTANJE EVANĐELJA

Tri vrhunska učiteljska dokumenta:

– Opći katehetski direktorij, objavljen 1971. u skladu s koncilskim dekretom „Christus Dominus”;

– Apostolska pobudnica „Evangeliū nuntiandi”, koja usredotočuje misli III. generalne sjednice biskupske sinode iz 1974. i

– Apostolska pobudnica „Catechesi tradendae”, koja obrađuje predmet IV. generalne sjednice biskupske sinode iz 1977, pozivaju nas na strogi ispit savjesti s obzirom na vjernost poslanju evangelizatora mladih. Oni će nam pomoći da obnovimo u praksi izvorne nakane preventivnog sistema. Promotrimo ukratko tu povijesnu sredinu.

U KORIJENU JE KONCIL

Važan događaj koji je obilježio suvremeni

trenutak Crkve jest II. vatikanski sabor. Papa Ivan XXIII. nazvao ga je „Novi Duhovi”. Iz njega proizlazi naviještanje Evanđelja koje prikladnim jezikom zadire u probleme današnjeg čovjeka.

Duhovi su bili početak naviještanja Evanđelja raznim narodima. Iz plodnosti tog događaja izvire evanđeoska i katehetska aktivnost slijedećih stoljeća.

II. vatikanski sabor također nosi u sebi tu duhovsku plodnost. Pavao VI. smatrao ga je „velikim katekizmom modernih vremena”. Uistinu, cilj Koncila može se sažeti u nakani da bi Crkva XX. stoljeća bila sve sposobnija da objavi Evanđelje čovječanstvu. To je njezino poslanstvo: „Krist je svjetlo naroda; ovaj sabor vođen Duhom Svetim, žarko želi da Kristovo svjetlo obasjava lice Crkve i rasvijetli sve ljude” (Lumen gentium 1).

Ova prva konstatacija nužno je potrebna da uzognemo razumjeti domet i perspektive evangelizacijske i katehetske obnove. Samo ćemo tako moći obuhvatiti njezin kvalitativan obrat s obzirom na način, jezik, ciljeve i izvođače.

U cjelokupnom radu Sabora nailazimo na jak poticaj za obnovu u naviještanju Evanđelja: od perspektive o Objavi i Crkvi do pokretnosti vjere i evangelizacije; od razmatranja o čovjeku i svijetu do odnosa s ostalim religijama, misaonim tokovima i iskustvima suvremenog svijeta.

ŽARIŠNE TOČKE

Službu riječi Sabor stavlja na prvo mjesto, dajući joj nove smjerove. Novost nije u izboru zanimljivih naslova, nego u načinu i u perspektivi. Novi su smjerovi uglavnom: Božja riječ, čovjek, Crkva.

Sabor je postavio u središte našeg razmatranja i vjerskog djelovanja Krista: u njemu se objavljuje i razgllašava riječ Božja, po njemu se otkriva čovjekova tajna, na njega se odnosi Crkva kao „Tijelo Kristovo” u povijesti.

Riječ Božja pruža čovjeku prodornu i cjelokupnu viziju čitave realnosti; tumači mu misao njegova poziva. Sabor je želio da vjernici dožive Pismo priopćeno u njihovom jeziku i protumačeno prigodom liturgijskih slavlja. Sa-

bor je dalje odredio da Božja riječ ima prvo mjesto u evangelizaciji i u katehezi, i to ne kao neki dodatak, citat, primjer, nego kao prvi i povlašteni predmet.

Obrat prema čovjeku, što ga propagira Sabor, znači da se mora sve odnositi na čovjeka (skretanje prema čovjeku, a ne odstupanje od njega (Pavao VI.). Riječ je Božja namijenjena čovjeku, jer je on građen tako superiorno iznad ostalih bića, da Božja tajna nije za njega tek puka znatiželja, nego potreba njegova života, stalna veličina njegove povijesti, jedini nacrt njegove budućnosti i neophodni sastavni dio njegova spasa. Zato je nužno da evanđeosko naviještanje produbljuje problem približavanja, pronade jezik ophođenja, uočava razvoj ljudske znanosti.

Naglasak što ga Sabor stavlja na Crkvu predstavlja neku vrstu preokreta: ona je prikazana kao veliki sakrament stoljeća, kao crkvena zajednica koja se, pozvana od Božje riječi, hrani sadržajima Objave; ona je mjesto gdje odjekuje spasonosna istina; ona je čuvar osjećaja vjere, službenica čovječanstva u njegovu rastu prema savršenoj dobi.

Teško će biti reći išta korisno za slijedeća dva desetljeća na poprištu našeg apostolata za mladež i puk ako se djelotvorno ne držimo gore iznesenih smjernica. Nije riječ, naime, samo o sadržajima, nego o novom kvalitativnom postavljanju evangelizatorske i katehetske aktivnosti za čovjeka. Upravo sam se zato zadržao na tim polaznim perspektivama.

Glavni crkveni zahvati u pokoncilskom razdoblju produbili su, protumačili, razvili i odredili s pastoralnog stajališta viziju koja je dozorila u II. vatikanskom saboru. Tako smo mogli biti svjedoci snažnog napora obnove (mislimo ovdje na četiri generalna zasjedanja biskupske sinode i na dva sastanka biskupa Južne Amerike u Medulinu i Puebli).

Učvrstile su se nove zamisli u pastoralnoj praksi. Osnovali su se centri i sredstva obavještavanja za naviještanje Evanđelja, a uz to izradili i nacrti, udžbenici i ustanove za pastoralni rad.

Takav jedan pothvat nužno postavlja komplikirane probleme: traže se novi putevi i metode, primjerniji načini izražavanja, integracija vjere

sa životom, upotreba novih tehničkih i pedagoških mogućnosti. Tu i tamo dolazi do izražaja i kontestacija, kriza identiteta pastoralna, jednostranosti. Spomenuli smo već neku nesigurnost; nije naime teško pronaći sporne točke i ustanoviti napetosti integriteta, odnosno progresizma ako promašimo novu perspektivu evangelizacije i katehizacije.

TEMELJNA TRILOGIJA ZA OBNOVU PASTORALA

Iz svega tog crkvenog napornog nastojanja proizlaze i poprimaju vrijednost činjenice koje su osobito važne za pastoral, te se odnose na sveukupnu Crkvu: to je Međunarodni katehetski kongres (1974), III. generalno zasjedanje biskupske sinode o evangelizaciji naroda (1974), Sveta godina (1975), usmjerena osobito na obnovu naviještanja Evanđelja; razne biskupske konferencije kontinentalnog značaja o istoj problematici, i konačno IV. generalno zasjedanje biskupske sinode (1977) usmjereno na katehezu u našem vremenu.

U okviru svih tih crkvenih događaja sedamdesetih godina nastala su tri velika učiteljska dokumenta koja predstavljaju temeljnu trilogiju, o kojoj je već bilo riječi.

Opći katehetski direktorij

Ovaj dokument (od 11. travnja 1971) predstavlja odlučujući trenutak za suvremene katehetske zadatke. On još i danas predstavlja temeljni poticaj i orijentaciju obnove kateheze u čitavoj Crkvi.

Njegova je svrha prikazati temeljna teološko-pastoralna načela, kako bi se svrsishodnije uskladila pastoralna akcija službe riječi. Tek polazeći od ispravne koncepcije naravi i svrhe kateheze i istina moguće je spriječiti zastranjenost, koja nerijetko možemo zapaziti u katehezi.

Dokument osobito naglašava činjenicu da je naviještanje Evanđelja čin žive tradicije u Crkvi. On ne samo da priopćava sadržaj Objave koja se je završila u apostolskim vremenima nego također pomaže da pod vodstvom Pastira shvatimo odnos Evanđelja sa znakovima vremena; produbljuje sadržaje te ih primjenjuje na nove

situacije i vjerodostojno određuje tumačenja i formulacije.

Iz toga slijedi da služba riječi mora predstavljati Božju objavu onako kako ona proizlazi iz nauke Učiteljstva i onako kako se ona odražava u živoj svijesti vjere kod Božjeg naroda pod vodstvom Učiteljstva. Na taj način nije puko ponavljanje starodrevne doktrine, nego njezino vjerno primjenjivanje našim vremenima u vidu današnjih problema.

Direktorij organski sabire i katehetski sjedinjuje saborske perspektive. Na njegovom temelju (s različitim dijelovima: aktualnost problema, služba riječi, kršćanska poruka, metodologija, kateheza prema životnoj dobi, pastoralno programiranje) nastaju katehetska načela koja će služiti za sastavljanje nacionalnih direktorija i katekizama prema osobitostima raznih krajeva.

Treba, međutim, spomenuti da je taj program duboke katehetske obnove donio zbuđenost i nesnalaženja. Riječ je o razilaženju koje je nastupilo između onih koji su nastojali prihvatiti direktorij i primijeniti ga operativno i onih koji nisu prihvatili ni pravilno ocijenili prve nesigurnosti svojstvene promjenama te su ostali na liniji prijašnjih formulacija, metodologije i prakse. Razilaženje se u nekim krajevima produbilo i prouzročilo opasne netočnosti, koje su možda neizbježne u jednom zahvatu tako širokih dimenzija.

Apostolska pobudnica „Evangelii nuntiandi”

Ovaj drugi dokument (od 8. prosinca 1975) osobito je važan u razdoblju kada se nastoji odrediti uloga kršćanstva u preoblikovanju svijeta. On proglašava da je evangelizacija glavni zadatak Crkve i njezin najsigurniji identitet.

Evangelizacija zahtijeva jasno uvjerenje o transcendenciji Kristove tajne: Evanđelje se ne identificira sa znakovima vremena, nego je samo po sebi navjestitelj Božjeg kraljevstva najavljenog po Isusu Kristu. On istodobno traži duboki osjećaj za utjelovljenje. Evanđelje je poruka koja obuhvaća čitav ljudski život i njegovu povijest, a ujedno ima naglašen smisao za zahtjeve

znakova vremena. Zbližavanje, suočavanje, razlikovanje i odnos evangelizacije s pojmom i historijskim trenutkom ljudskog oslobođenja najavljuje specifičnu ulogu naviještanja Evanđelja, kao što smo to već prije jasno protumačili.

Istaknuti treba da je u dokumentu prisutna širokopotezna i sveobuhvatna koncepcija evangelizacije. Nikakva djelomična definicija ne može nam predočiti svu bogatu, dinamičnu i složenu realnost evangelizacije. Ne zadovoljava se time da naviješta Evanđelje onima koji ga ne poznaju; ona obuhvaća čitav jedan kompleks sastavljen od raznih elemenata: obnova čovječanstva, svjedočanstvo, naviještanje, prijanjanje, ulazak u zajednicu, prihvaćanje znakova, apostolski zahvati. Na te pojedine akcije treba gledati ne zaboravljajući cjelinu. Zato pravilno pastoralno programiranje uvijek je cjelovito i nastoji složiti u cjelinu razne elemente.

Obnoviteljska važnost takve koncepcije postaje jasna ako imamo na umu da smo prije, govoreći o evangelizaciji, mislili samo na neku određenu apostolsku akciju u misijskim zemljama. No shvatiti tako evangelizaciju znači bitno izmijeniti stvari i promašiti njezin autentični sadržaj.

Nije teško nazrijeti razloge zbog kojih je došlo do promjene perspektiva: mrvljenje kršćanstva, kulturni i religiozni pluralizam, snažan pokret sekularizacije, nova svijest o socijalizaciji i o ljudskim pravima, sve nas to sili da pristupimo reviziji prakse evangelizacije prijašnjih vremena. Evangelizirati znači prihvatiti izazov današnjice, kad vjera nema više određenu vrijednost prihvaćenu od svih, nego je tek proročanstvo osoba i zajednica uvjerenih da svojim životom svjedoče za vjeru. Pastoralna akcija poprima u toj perspektivi dimenziju obnove evangelizacije.

Za nas je nadasve važan poziv namijenjen redovnicima da svjedoče ne samo svojim siromaštvom, čistoćom, poslušnošću, nego i apostolatom toliko originalnim i genijalnim da privuče divljenje. Redovnici su velikodušni, nalaze se u prvim linijama u misijama. Pozvani smo dakle u prve linije misijskog rada kako bismo karizmatičnom izvornošću života i akcije realizirali ideale svojstvene našem poslanju.

Apostolska pobudnica „Catechesi tradendae”

Ovaj treći dokument nastao je upravo na svršetku desetljeća (16. listopada 1979). Bilo u zaključnoj sinodalnoj poruci od 1977, kao i u samoj Pobudnici ističe se svečano i odlučno važnost kateheze u životu kršćanske zajednice i u pastoralnoj akciji.

„Slijedećih desetljeća kateheza će biti po svem svijetu najuspješnije i najprirodnije sredstvo za obnovu čitave crkvene zajednice.”

U tom završetku stoljeća Bog poziva Crkvu da obnovi svoje pouzdanje prema katehezi, jer je ona apsolutno najvažniji zadatak crkvene misije. Crkva je pozvana da posveti katehezi najbolje snage. U cjelokupnoj pastoralnoj akciji kateheza mora zauzeti prvo mjesto. U tom katehetskom nastojanju možemo istaći slijedeće pojedinosti:

– potvrda glavnih smjerova u obnovi koju je Sabor započeo; pratiti s optimizmom dosadašnji razvoj, iako moramo izbjeći neke pogreške, na što nas upozorava sinoda u svijesti zajedničkog iskustva i razmatranja biskupa.

– promatranje složenosti katehetskog djelovanja, koje se ne svodi samo na poučavanje nego se istodobno odnosi na riječ, pamćenje i svjedočanstvo, što u sebi neraskidivo povezuje:

- upoznavanje riječi Božje;
- slavljenje vjere u sakramentima;
- svjedočenje vjere u svakidašnjem životu
- prihvaćanje vrijednosti katekumenata kao temeljni razvoj nadasve važan u današnjoj situaciji.

Tekst Pobudnice Ivana Pavla II. treba čitati u širem kontekstu sinodalnih radova i čitavog pokreta razvoja evangelizacije i kateheze. Taj je pravac potvrđen u Općem katehetskom direktoriju. Papa kani pobuditi novo zanimanje za katehetske pothvate nagovarajući na kreativnost i na potrebu predostrožnosti kako bi zajednica mogla u radosti navijestiti svijetu tajnu uskrslog Spasitelja.

Pretežno i središnje mjesto dano je osobi i tajni Kristovoj, najvažnijem subjektu i objektu kateheze. Krist je istina koja se predaje, put kojim se stupa, život koji nam se daje, jedini Učitelj koji nas vodi. Predmet Kristovog središ-

njeg položaja u shvaćanju i razvoju ljudskog spasa nužno dovodi evangelizatore do stava odanih učenika.

Ujedno se ističe širokopotezna koncepcija kateheze. Njezin identitet traži pravu osobitost odvojenu od početne evangelizacije, iako je kateheza, cjelokupno promatrana, etapa evangelizacije, tj. prevažna faza u rastu vjere. Ona je pouka i odgoj u vjeri i uvod u kršćanski život, vodi do zrelosti početnu vjeru, i razvijajući posvećenje stvara prave Kristove učenike. S aspekta pouke ona je produbljivanje spoznaje, raspoređivanje elemenata, skladna vizija cjelovite Objave, sistematsko iznošenje vjerskih istina. Papa je na razne načine opisuje.

Pobudnica o katehezi predstavlja također, u nakani Ivana Pavla II. poziv na oprez, na crkvenu objektivnost i na ozbiljnost u katehetskom djelovanju, osobito u pogledu cjelovitog sadržaja.

Ovi dokumenti predstavljaju tri stupa platforme novog pastorala u navješćivanju Evanđelja danas i sutra. Slijedeća su dva desetljeća vigilija trećeg tisućljeća kršćanstva (Pavao VI.). Pozvani smo da pripravimo „novo Došašće” za 2000 g. (Ivan Pavao II).

Pregledan prikaz pastoralnih bogatstava sadržanih u usmjerenjima sedamdesetih godina imao je za svrhu da nam pomogne u shvaćanju i usklađivanju zabrinutosti Crkve i ujedno da u tom svjetlu uočimo i svoje zadatke.

SUDJELOVATI NA KULTURNOM POLJU

Da možemo naviještati Krista mladima, potrebno je da aktivno surađujemo u rađanju nove kulture. Tri velika učiteljska dokumenta koja smo spomenuli naglašavaju neophodnu potrebu povezanosti između evangelizacije i kateheze na jednoj strani te vrijednosti i vrste kulture na drugoj. Dovoljno je pročitati neke tvrdnje. Opći katehetski direktorij podsjeća nas da se kršćanstvo mora razvijati i tražiti nove načine izražavanja, ako se hoće ukorijeniti u novim kulturama. Iako ljudske težnje ostaju iste, današnji čovjek traži nove odgovore na pitanja oko smisla i vrijednosti života. Današnji vjernik nije jednak jučerašnjem vjerniku. Otuda potreba da prikazemo na nov način

poruku spasenja. Zato su novi putevi hitni da nas vrijeme ne pregazi.

Pobudnica „Evangelii nuntiandi”, uočivši dramu prijeloma između Evanđelja i kulture, izjavljuje da nije problem Crkve samo naviještanje vjere u širim područjima, nego snagom Evanđelja izmijeniti uvjerenje, vrednote, misli, način života koji se protivi Božjoj riječi i planu spasenja. Izričito opisuje u čemu se sastoji sposobnost novih puteva Riječi da prođu u kulturna tkiva.

Konačno „Catechesi tradendae” nas uvjerava da novi izraz kulturizacija izvrsno izražava komponentu Utjelovljenja, jer je kateheza pozvana da unosi snagu Evanđelja u srce kulture. Evanđeoska se poruka prenosi pomoću apostolskog dijaloga, dakle u nekom smislu pomoću kulturnog dijaloga. Uz to snaga Evanđelja svuda obnavlja i preoblikuje. Učitelji kateheze znaju da se kateheza utjelovljuje u raznim kulturama, te su uvjereni da ona obogaćuje kulture ispravljajući nedostatke i darujući istinske vrednote punine Kristove.

U toj Pobudnici imamo konkretnu uputu kako izbjegavati opasnost nadmoći kulture nad Evanđeljem i kako izvoditi dijalog između Objave i humanizma tako da osiguramo Evanđelju prednost, njegovu obnoviteljsku snagu, njegovu sposobnost da promiče sve što je uistinu humano, te mogemo reći s crkvenim ocima: „Što nije preuzeto, nije spašeno!”

Učiteljski tekstovi uzajamno se upotpunjuju u skladu s postignutim u raznim povijesnim trenucima refleksije. Direktorij se zauzima za potrebu da se novim kulturnim načinom navijesti evanđeoska poruka. „Evangelii nuntiandi” ustrajava na nužnosti da se dostignu vitalne točke postojeće kulture. „Catechesi tradendae” pak, dok prihvaća oba aspekta, naglašava koji su predmeti dijaloga i kulture, upozoravajući na opasnosti.

Kako da se konkretno odazovemo pozivu Pastira? Prije svega za nas je nadasve korisno da upoznamo i produbimo ova tri dokumenta kao smjernicu za obnovu našeg pastorala. Brzopleto čitanje pojedinih tekstova vodi do djelomičnog razumijevanja i otežava stjecanje cjelokupne vizije.